

การเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ประสบอุทกภัยน้ำท่วม

การเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา

สำนักระบาดวิทยา Bureau of Epidemiology
กรมควบคุมโรค Department of Disease Control
✉ tsuwanna@health.moph.go.th

ความสำคัญ

- ภัยธรรมชาติที่เกิดจากน้ำท่วมมีแนวโน้มมากขึ้นทุกปีในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะสภาพธรรมชาติและระบบนิเวศวิทยาถูกทำลายและเสียสมดุล
- ภาวณ้ำท่วมทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตที่สำคัญได้แก่ จมน้ำในระยะแรกทีมน้ำมารวดเร็วโดยไม่ทันตั้งตัวไฟฟ้าดูด ฯลฯ
- ระหว่างน้ำท่วมและหนึ่งเดือนหลังน้ำลด จะมีการเจ็บป่วยและโอกาสการระบาดของโรคติดต่อบางกลุ่ม (Epidemic prone diseases following flooding) โดยผ่านทางน้ำ อาหาร แมลง สัตว์นำโรค และการติดต่อจากคนสู่คนที่สำคัญได้แก่

- กลุ่มที่เกิดจากการปนเปื้อนในน้ำและอาหารได้แก่
 - อุจจาระร่วงเฉียบพลัน (รวมอหิวาตกโรค โรคบิด)
 - อาหารเป็นพิษ
 - ตับอักเสบ
- กลุ่มที่เกิดจากการสัมผัสใกล้ชิดผ่านทางเดินหายใจ
 - ไข้หวัดใหญ่
 - ปอดอักเสบ
 - หัด
 - ตาแดง
- กลุ่มที่เกิดจากแมลงและสัตว์นำโรค
 - ไข้เลือดออก
 - Leptospirosis
 - มาลาเรีย (ในพื้นที่ซึ่งเป็นโรคประจำถิ่น)
 - งูพิษกัด
- โรคอื่น ๆ ที่ป่วยเป็นกลุ่มก่อนแต่ยังไม่ทราบสาเหตุชัดเจน
- โรคติดต่อที่เกี่ยวข้องกับภาวณ้ำท่วม สามารถป้องกันได้ หรือหากเกิดขึ้นก็สามารถควบคุมป้องกันมิให้ขยายตัวเป็นการระบาดใหญ่ หากมีการเฝ้าระวัง ตรวจจับปัญหาได้ตั้งแต่แรก
- ระบบการเฝ้าระวังโรคที่จะสนับสนุนการติดตามสถานการณ์โรคที่สัมพันธ์กับภาวณ้ำท่วมในปัจจุบันมีอยู่หลายส่วน เช่น
 - การรายงานโรคติดต่อเป็นรายโรค รายบุคคล ตามแบบ รง ๕๐๖ โดยสถานบริการสาธารณสุข ซึ่งในระยะน้ำท่วมควรจะเน้นให้รายงานโรคดังกล่าวข้างต้นเป็นการเร่งด่วน
 - การรายงานโรคเร่งด่วนเป็นรายวัน หรือ รายสัปดาห์ โดยสถานบริการสาธารณสุข ซึ่งมีเพียงจำนวนแต่ไม่มีรายละเอียดอื่น ๆ ซึ่งมักจะได้จากโทรศัพท์สอบถาม

รายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ ๒๕๔๙ ปีที่ ๓๗ ฉบับที่ ๔๑

ISSN 0859-547X. http://epid.moph.go.th/weekly/w_2549/menu_wesr49.html

- ข้อมูลการออกหน่วยรักษาพยาบาลตามชุมชนหรือศูนย์พักพิงชั่วคราว ซึ่งบอกจำนวนและกลุ่มอาการคร่าว ๆ

ข้อมูลจากรายงานเหล่านี้สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปสถานการณ์ให้ผู้บริหารทราบและใช้ประโยชน์ได้

วัตถุประสงค์

การติดตามสถานการณ์โรคในพื้นที่ประสบอุทกภัย มีจุดมุ่งหมายที่จะใช้ประโยชน์ข้อมูลจากการเฝ้าระวังโรคที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเร่งรัดเรื่องความรวดเร็วของข้อมูล การวิเคราะห์ การสรุปผลเป็นรายวัน และรายสัปดาห์เพื่อให้ผู้บริหารได้

๑. ทราบพื้นที่และกลุ่มประชากรที่เกิดโรคจะได้เน้นหนักเรื่องการป้องกัน ผ่านการให้ความรู้ และมาตรการเฉพาะต่าง ๆ

๒. เร่งรัดหรือปรับเปลี่ยนมาตรการให้มีความจำเพาะเจาะจง เมื่อตรวจพบการระบาดในระยะแรก อันจะส่งผลให้ควบคุมมิให้การระบาดแพร่ขยายตัว

แนวทางการดำเนินงาน

๑. ทุกจังหวัดที่ประสบภavnน้ำท่วมรุนแรงควรจัดตั้ง War Room ที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เพื่อให้มีการสรุปสถานการณ์โรคเป็นประจำวัน นอกเหนือจากกิจกรรมการแก้ปัญหาในน้ำท่วมในด้านต่าง ๆ

๒. มอหมายให้เจ้าหน้าที่ระบาดวิทยา หรือสมาชิกในทีม SRRT ทำการติดตามสถานการณ์โรคที่เกี่ยวข้องกับภavnน้ำท่วมตามที่แจกแจงไว้จากระดับอำเภอเป็นประจำวัน ทั้งนี้ควรเร่งรัดให้หน่วยบริการรายงานด้วยบัตรรายงาน 506 เป็นรายวัน หากทำได้ หรือหากไม่ได้ก็เป็นการสอบถามจำนวนผู้ป่วยรายใหม่ในแต่ละวัน

๓. จัดทำสรุปสถานการณ์โรคเสนอที่ประชุม war room ทุกวัน หรือนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด โดยอาจเป็นตารางแสดงผู้ป่วยด้วยโรคสำคัญหรือผู้เสียชีวิตที่ได้รับแจ้งในแต่ละวัน และจำนวนสะสม พร้อมมีการวิเคราะห์ที่สำคัญเช่น โรคที่เป็นปัญหา พื้นที่ที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ กลุ่มประชากร และเหตุการณ์การระบาดที่เกิดขึ้นในขณะนี้ หรือมีแนวโน้มจะเกิด

๔. สำเนาหรือส่งสรุปรายงานดังกล่าวซึ่งได้จัดทำเสนอนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอยู่แล้วให้กระทรวงสาธารณสุขได้รับทราบ ผ่านกรมควบคุมโรค ซึ่งทางกรมได้ให้สำนักงานป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่และสำนักระบาดวิทยาประสานงานและสนับสนุน โดยสามารถส่งมาที่ e-mail outbreak@health.moph.go.th

๕. ในกรณีที่เกิดการระบาด การป่วย การตายที่ผิดปกติ ขอให้ทีม SRRT ออกสอบสวนโรคในเบื้องต้นและรีบดำเนินการควบคุมโรคทันที ตามมาตรฐานการควบคุมโรคแต่ละโรค และช่วยแจ้งผ่านเครือข่ายให้ สำนักงานป้องกันควบคุมโรค และ/หรือสำนักระบาดวิทยารับทราบด้วย

๖. สำนักงานป้องกันโรคในพื้นที่และสำนักระบาดวิทยาจะได้รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปเสนอกระทรวงสาธารณสุขเพื่อการสนับสนุนจังหวัดต่อไป

หากท่านต้องการรายงานที่ ก้าวทันต่อเหตุการณ์
มีคุณค่าต่อระบบเฝ้าระวังและควบคุมป้องกันโรค

รวดเร็ว ทันใจ ครอบคลุมข้อมูล

โปรดแจ้ง ชื่อ นามสกุล สถานที่ทำงาน

พร้อม E-mail ที่จะจัดส่ง ไปยัง

sirirak@health.moph.go.th

รายงานด่วน ฉบับนี้ จะส่งให้ท่านทุกวันศุกร์

~ ไม่เสียค่าใช้จ่าย ~

19 ตุลาคม 2549

เรื่อง การเฝ้าระวังโรคที่เกิดจากน้ำท่วม

เรียน นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดทุกจังหวัด

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. แนวทางการเฝ้าระวังโรคที่เกิดจากน้ำท่วม
 2. แบบรายงานเฝ้าระวังพิเศษโรคติดต่อที่เกิดจากน้ำท่วม
 3. แบบรายงานผู้เสียชีวิตจากอุทกภัยและวาทภัย

เนื่องจากขณะนี้เกิดอุทกภัยและวาทภัยหลายจังหวัด ในช่วงระหว่างเกิดอุทกภัยและภายหลังน้ำลดมักมีการระบาดของโรคติดต่อที่สำคัญ 9 โรค กระทรวงสาธารณสุขขอให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่ประสบปัญหาอุทกภัยและวาทภัยทำการเฝ้าระวังโรคเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดและสามารถดำเนินการควบคุมโรคให้สงบโดยเร็ว โดยขอให้ดำเนินการดังนี้

1. โปรดแจ้งให้สถานบริการสาธารณสุขที่เกิดอุทกภัยหรือวาทภัยในจังหวัดทราบ และให้ดำเนินการเฝ้าระวังโรคช่วงน้ำท่วมจนถึงหลังน้ำลดสองสัปดาห์ โดยให้รายงานโรคให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกวัน
2. ทำการสอบสวนโรคทันที กรณีมีผู้ป่วยเสียชีวิตด้วยโรคติดต่อเนื่องมาจากอุทกภัย/วาทภัย หรือมีผู้ป่วยโรค/กลุ่มอาการเดียวกันเป็นกลุ่ม เพื่อหาสาเหตุของการเสียชีวิต/หาปัจจัยหรือแหล่งโรคของการเกิดโรค/กลุ่มอาการนั้นๆ
3. สรุปสถานการณ์โรคที่ต้องเฝ้าระวังในช่วงน้ำท่วม ในที่ประชุมศูนย์เฉพาะกิจของสำนักงานหรือของจังหวัด และสำเนาผลการสรุปสถานการณ์ให้สำนักงานป้องกันควบคุมโรคทุกวันก่อนเที่ยง ทั้งนี้สำนักงานป้องกันควบคุมโรคและสำนักโรคระบาดวิทยาจะได้ประสานและพร้อมสนับสนุนการเฝ้าระวังการสอบสวนโรคดังกล่าวตามที่จังหวัดเห็นความจำเป็น

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดแจ้งผู้เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ศักดิ์ อังคะสุวพลา)

รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาการสาธารณสุข

กรมควบคุมโรค

สำนักโรคระบาดวิทยา

โทร. 0-2590-1793

โทรสาร 0-2590-1784